

راهنمای نگارش فیلمنامه

(سینما و تلویزیون)

یورگن ولف / کری کاکس

ترجمه عباس اکبری

سروش

تهران ۱۳۹۸

شماره ترتیب انتشار: ۶ / ۱۲۲۵

فهرست

۱. اول: یادگیری حرفه ۱
۲. مقدمه ۳
۳. ارزشیابی فکر اولیه ۹
۴. ساختار بندی طرح ۲۳
۵. خلق شخصیت های سه بُعدی ۵۹
۶. نگارش طرح و خلاصهٔ سکانس ۹۹
۷. نگارش فیلمنامهٔ سینمایی ۱۱۷
۸. دوم: به کارگیری حرفه ۱۵۳
۹. نگارش فیلم تلویزیونی ۱۵۵
۱۰. نگارش فیلمنامه برای مجموعهٔ تک ساعته ۱۸۱
۱۱. نگارش طنز موقعیت ۲۱۷
۱۲. نگارش سریال خانوادگی ۲۳۹
۱۳. نگارش فیلمنامهٔ انیمیشن ۲۶۱
۱۴. نگارش برای نمایش ترکیبی یا وارپته ۲۸۱
۱۵. خلق سریال جدید ۲۹۵

- بخش سوم: تبدیل حرفه فیلمنامه‌نویسی به شغل پر درآمد..... ۳۲۱
۱۴. همکاری با دیگران..... ۳۲۳
۱۵. تعریف و ارائه ایده ۳۳۹
۱۶. چگونگی حفظ حرفه و تنظیم برنامه نگارش فیلمنامه ۳۸۳
- بخش چهارم: پیوست‌ها..... ۳۹۷
۱۷. خلاصه سکانس در سینمای ایران (نمونه اول) ۳۹۹
۱۸. خلاصه سکانس در سینمای ایران (نمونه دوم) ۴۵۵
۱۹. خلاصه طرح برای سریال در تلویزیون ایران (نمونه سوم)..... ۴۶۱
- کتاب‌شناسی فیلمنامه‌نویسی ۴۸۳

مقدمه

جذابیت فیلمنامه‌نویسی در چیست؟ فیلمنامه‌نویسی بی‌تردید جذاب است، زیرا حرف‌های شما را بازیگران مشهور بیان می‌کنند، پول به دست می‌آورد و حداقل اندکی شهرت با نوشتن فیلمنامه موفق حاصل می‌کنید. اما عوامل دیگری نیز در کارند.

نوشتن فیلمنامه فرصتی طلایی در اختیار شما می‌نهد تا نقش رب‌النوع را ایفا کنید. در مورد فیلمنامه سینمایی با ۱۲۰ صفحه کاغذ مواجهید و اگر کارتان را خوب انجام دهید، دنیای جدیدی خلق خواهید کرد. آدم‌هایی پا به عرصه وجود می‌گذارند و خواننده - و در نهایت بیننده - را وادار به خنده، گریه یا تفکر درباره چیزهایی می‌کنید که تا پیش از آن هرگز به فکرشان نرسیده است. اتفاقی که برای این آدم‌ها می‌افتد، به شما مربوط می‌شود. شما می‌توانید آن‌ها را وادار به ازدواج کنید، به سیاره مشتری بفرستید، جانی را بگیرند یا جانی را نجات دهند و...

با نوشتن فیلمنامه، دنیایی منحصر به خود خلق می‌کنید. اگر فیلمنامه شما به فروش برسد و فیلمی از روی آن ساخته شود، دنیای جدید شما میلیون‌ها و شاید صدها میلیون نفر را در خود شرکت می‌دهد. دنیایی که خلق کرده‌اید، مورد تحسین و انتقاد منتقدین حرفه‌ای - و به تعداد بینندگان فیلم، منتقدین غیرحرفه‌ای - قرار خواهد گرفت. اگر فیلمی واقعاً خاص از آب درآید و بازیگران، کارگردان و همه اشخاصی که سهمی در تولید این کار دارند، کارشان را عالی انجام دهند، دنیای شما

منزلتی هم‌سنگ دنیای جاسوسی کازابلانکا^۱، سرزمین خطرناک گنج‌های سیرا مادره^۲ و سرزمین و زمانی دور از ما که امپراطور در جنگ ستارگان^۳ با شورشیان درگیر می‌شود، پیدا خواهد کرد.

اگر ترجیح بدهید که روی برنامه‌های تلویزیونی متمرکز شوید، الگوهای قابل‌ی برای سرمشق دارید. کیست که از برخورد با - یا ساده‌تر، نوشتن درباره - شخصیتی چون آرچی بانکر^۴ یا نوشتن فیلمی تلویزیونی به زیبایی و اهمیت یخبندان اولیه^۵ یا مینی سریالی به جسارت ریشه‌ها^۶ یا سریال نمایشی واقع‌گرا و جذاب آبی‌پوشان خیابان هیل^۷ به خود نبالد؟

حتی در قالب‌هایی که از نظر بعضی‌ها منزلت کم‌تری دارند نیز اهداف ارزشمند قابل‌اعتنایی هست. مدت‌ها قبل از این‌که فیلم هفته تلویزیونی جایگاه اجتماعی خاص خود را پیدا کند، سریال‌های خانوادگی از داستانی استفاده می‌کردند تا بینندگان را از چیزهایی چون اهمیت آزمایشات قلب آگاه کنند. همین طور فراموش نشود که ارزش سرگرمی صرف نیز به واسطه انواع برنامه‌سازی‌ها فراهم شده است. به هر حال، گاهی نمایشی که بتواند به ما کمک کند تا نیم یا یک ساعت هم که شده در درمان را فراموش کنیم، به قدر طلا ارزش دارد.

نویسندگی برای سینما و تلویزیون حرفه‌ای است که گاهی تا سطح هنر ارتقاء می‌یابد. هنر ناشی از نبوغ و الهام است و نمی‌توان آن را آموخت. اما حرفه را می‌توان فراگرفت و خیلی بعید است که اثری هنری به دست کسی نوشته شود که نخست در حرفه‌اش استاد نشده باشد. وودی آلن^۸ نمونه بارزی است. اگر فیلم‌های اولیه از جمله فیلم‌های موز^۹ یا پولو بردار و فرار کن^{۱۰} وی را ببینید، هوشمندی زیادی در آن‌ها می‌بینید، اما خامی خاصی نیز دارند. حس طنزآمیز عالی وودی سر جای خود، اما او هنوز در آن مراحل داشت یاد می‌گرفت که چه چیزی فیلم را عمیق می‌کند. از

1. Casablanca

3. Star Wars

5. An early Frost

7. Hill Street Blues

9. Bananas

2. Treasure of the Sierra Madre

4. Archie Bunker

6. Roots

8. Woody Allen

10. Take Money & Run

فیلمنامه‌ای به فیلمنامه بعدی بیش‌تر و بیش‌تر دربارهٔ فیلمنامه‌نویسی آموخت، تا سرانجام به خلق آثاری غنی چون *آنی‌هال*^۱ و *هانا و خواهرانش*^۲ دست یافت.

موضوع این کتاب حرفهٔ فیلمنامه‌نویسی است. ما نویسندگان کتاب [یورگن ولف و کری کاکس] برای سینما و تلویزیون فیلمنامه نوشته‌ایم و کماکان می‌نویسیم؛ اما دچار توهم استاد بودن نیستیم - اگرچه امیدواریم که روزی به این درجه برسیم. با وجود این، در روند تکامل بخشیدن حرفه خود خیلی چیزها آموخته‌ایم - و در اکثر موارد به شیوه‌ای سخت - چراکه هیچ منبع اطلاعاتی که سیرتاپیاز فیلمنامه‌نویسی را شرح دهد، در اختیارمان نبود تا «روش‌هایی» را به ما بیاموزد که سعی و تلاش ما رنگ و بوی حرفه‌ای و تخصصی بدهد و ابتدایی به نظر نرسد.

در واقع با چنین کمبودی بود که یورگن ولف اخیراً به هالیوود آمد و درصدد گشودن درهائی بود و *هالیوود اسکریپت رایتر* را پیدا کرد که نشریه‌ای صرفاً دربارهٔ فیلمنامه‌نویسی است. به عنوان ویراستار و ناشر چنین اعتباری را داشت تا بتواند ذهنیات برخی از حرفه‌ای‌های موفق این حیطه را برگیرد. در همین احوال کری کاکس که نویسنده‌ای تازه‌کار در زمینهٔ فیلمنامه و مقاله بود، واردگود شد. به یاری هم‌نشریه را در می‌آوردیم و با استفاده از توصیه حرفه‌ای‌ها، سرانجام به دنیای حرفه‌ای فیلمنامه‌نویسی قدم گذاشتیم. در این کتاب همان راهنمایی‌ها و توصیه‌های ارزشمند را به شما منتقل خواهیم کرد.

اکنون شما هم می‌توانید از توصیهٔ نویسندگان بزرگی چون نویسندگان مردم‌*عادی*^۳، *توتسی*^۴، *مش*^۵ و *قانون لس آنجلس*^۶ و همکاران قابل توجه سریال‌های خانوادگی، فیلم‌های هفتگی تلویزیون، شوه‌های هفتگی [وارسته] و آثار انیمیشن بهره‌مند شوید. برای این منظور، بسیاری از فصل‌های این کتاب با توضیح اساسی عنوان مربوطه شروع و به مصاحبه با یکی دو تن از متخصصین ختم می‌شوند. طرف مصاحبه نیز از کتاب مرجع *کی کیست* (در حیطهٔ نویسندگی برای سینما و تلویزیون) انتخاب شده است. سؤال‌ها نیز پیرو روش مرسوم نیست که مثلاً «صبحانه چه

1. Annie Hall
3. Ordinary People
5. M.A.S.H.

2. Hannah & Her Sisters
4. Tootsie
6. L.A. Law